

(၆) အလယ်ခေတ် မြင့်မားချိန် အသင်းတော် (အေဒီ ၈၀၀-၁၄၅၅)

အလယ်ခေတ် မြင့်မားချိန်ကာလသည် ချားလ်မိန်း နန်းတက် ဘိက်သိက်ခံသော အေဒီ ၈၀၀ မှ ၁၅ ရာစု နီးပါး ကွန်းစတန်တီနိုဘဲလ် ကျဆုံးသည့် အေဒီ ၁၄၅၅၊ နှစ်တရာစစ်ပွဲ အဆုံးသတ်သော အေဒီ ၁၄၅၅၊ ကမ္ဘာသစ်အား ရှာဖွေ တွေ့ရှိခြင်း ၁၄၉၂ နှင့် ပရိုတက်စတင့် ပြုပြင်ပြောင်းလည်းခြင်း အေဒီ ၁၅၁၅ အထိ ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။

(၆-၁) အရှေ့ပိုင်း၊ တောင်ပိုင်း ဆလားဗွဲများ၏ ပြောင်းလဲမှု

မက် ရက်ဒ် ဟိုစ်တော် မှ စိန့် စီရီးလ် နှင့် စိန့် မက်သိုဒီးယားစ် အမှတ်တရ ကျောက်တိုင်

အေဒီ ၈၀၀ ထိတိုင် ဥရောပ အနောက်ပိုင်းအား ခရစ်ယာန်မင်းများ လုံးလုံးလျှားလျှား အုပ်ချုပ်ခဲ့သော်လည်း ဥရောပ အရှေ့ပိုင်းတွင် သာသနာပြု အဖွဲ့များ လှုပ်ရှားနေရသော ဒေသများ ရှိနေခဲ့ပေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် စိန့် စီရီးလ်နှင့် စိန့် မက်သိုဒီးယားစ်တို့သည် ဥရောပ အရှေ့ပိုင်းမှ ဆလားဗွဲလူမျိုးများ ထံသို့ သာသနာပြုများ တိုးချဲ့အောင်မြင်ခဲ့၍၊ သမ္မကျမ်းနှင့် ဝတ်ပြုဆုတောင်းများကို ဆလားဗွဲဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုခဲ့ပေသည်။ အေဒီ ၉၈၈ တွင် ကိပ်၏ နှစ်ခြင်း ခံမှုမှ ခရစ်ယာန် သာသနာသည် ကီပင် ရှစ် (လူမျိုး) များထံသို့ ပြန့်နှံ့သွား ခဲ့၍ ယူက ရိန်း၊ ဘယ်လာရစ်နှင့် ရုရှားတို့တွင် ခရစ်ယာန် သာသနာကို ထူထောင်နိုင်ခဲ့ပေသည်။

အေဒီ ၉ ရာစုနှင့် ၁၀ ရာစုအတွင်းတွင် ခရစ်ယာန် သာသနာသည် ကီပင် ရှစ် (လူမျိုး) များအပါအဝင် ဥရောပ အရှေ့ပိုင်း အတွင်းသို့ အတွင်းဆက်ဆံရေးများ ကြီးမားစွာ ပြုလုပ်ခဲ့ပေသည်။ ဆလားဗွဲများအား ခရစ်ယာန် သာသနာပြုခြင်း သို့မဟုတ် ခရစ်ယာန်မှု ပြုခြင်းကို ဘိုင်ဇန်တိုင်မှ လေ့လာမှု အားအကောင်းဆုံးထဲမှ တစ်ဦးဖြစ် သည့် သင်းအုပ်ဆရာတော် ဖိုးတီးယားစ်က အကောင်အထည် ဖော်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ မိုရေးဗီးယား ဘုရင် ရာတက်စ်လွတ်၏က မိုရေးဗီးယား (လူမျိုး) တို့အား သူတို့၏ ကိုယ်ပိုင် ဘာသာစကားဖြင့် သာသနာပြုရန် သာသနာပြု အဖွဲ့များလိုချင်ကြောင်း မေတ္တာရပ်ခံချက်အား တုံ့ပြန်သည် အနေဖြင့် ဘိုင်ဇန်တိုင် ကေရာဇ် မိုက်ကယ် (၃) က စီးရီးလ်နှင့် မက်သိုဒီးယားစ်တို့အား ရွေးချယ်ခဲ့ပေသည်။ ညီအစ်ကိုနှစ်ဦးသည် ဆလားဗွဲ တိုင်းရင်း ဘာသာစကားကို ပြောဆိုကြပြီး၊ သမ္မကျမ်းစာနှင့် များစွာသော ဘုရားရှိခိုး ကျမ်းစာများကို ဘာသာ ပြန် ခဲ့ပေသည်။ ဘာသာပြန်အား သူတို့ပြင်ဆင်ပြီး အခြားသော ဒေသခံ ဘာသာစကားများဖြင့် ထပ်ဆင့် ကူးယူလျက် ကပြားဘာသာစကား (ဘုံဘာသာစကား) ဖြင့် ဆလားဗွဲ အသင်းတော်ဟောင်း စကားကို ဖန်တီးခဲ့ပေသည်။

မက်သိုဒီးယားစ်သည် နောက်ပိုင်းတွင် ဆွတ်များ ဘာသာကူးပြောင်းရန် ဆက်လက် လုပ်ဆောင်ခဲ့ပေသည်။ ဆလားဗွဲ ဝတ်ပြုဆုတောင်းနည်းသည် တိုင်းပြည်အား ဂရိဩဇာလွှမ်းမိုးမှုအား တန်ပြန် ဆောင်ရွက်မှုပြုရန် နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်ဟု ရှုမြင်သော ဘုရားရှိယန် ဆာ ဘိုးရစ်၏ ဖိတ်ခေါ်မှုကြောင့် အချို့သော တပည့် တော်များသည် ဘုရားရှိယားသို့ ပြန်လာခဲ့ပေသည်။ အချိန်တို အတွင်းတွင်ပင် စီးရီးလ် နှင့် မက်သို ဒီးယားစ်၏ တပည့်တော်များသည် အနာဂတ် ဆလားဗွဲ ဘုရားရှိယန်း ဘုန်းတော်ကြီးအား ဂလာဂိုလက်တက်စ် အက္ခရာ [Glagolitic alphabet](#) အတွင်းနှင့် သမ္မကျမ်းစာဆိုင်ရာ ပြဌာန်းစာအုပ်တွင်းသို့ ပြင်ဆင်တည် ဆောက်ရန် ထိမ်းပေးခဲ့ပေသည်။

ဘုရားရိုးယားအား သင်းအုပ်ဆရာပိုင် ဒေသအဖြစ် ကွန်စတန်တီနိုဘဲလ်မှ အေဒီ ၉၄၅ တွင် တရားဝင် အသိ အမှတ် ပြုပေးခဲ့ပေသည်။ ဆာဗီးယားအား ၁၃၄၅ ခုနှစ်တွင်လည်းကောင်း ရုရှားအား ၁၅၅၉ တွင် လည်းကောင်း အသိအမှတ် ပြုခဲ့ပေသည်။ ဤတိုင်းပြည်များသည် ဤသို့သတ်မှတ်သော အချိန်နေ့ရက် မတိုင်မှီ နှစ်ပေါင်း များစွာ ကပင် ဘာသာ ကူးပြောင်း ပြီးသား ဖြစ်ပေသည်။

ဆလဘွမ် အရှေ့ဘက်၊ တောင်ဘက်ပိုင်းသို့ သာသနာပြုလုပ်ငန်းမှာ ကြီးစွာအောင်မြင်မှုကို ရခဲ့ပေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သာသနာပြုများသည် မူလဌာနေတိုင်းရင်းသား ဘာသာစကားများကို ရောမ ဘုန်း တော်ကြီးများ လက်ခံထားသည့် လက်တင်ဘာသာထက် လည်းကောင်း၊ ဂရိဘာသာထက် လည်းကောင်း ဦးစားပေး သုံးစွဲခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။

၆-၁ (၁) ဂရိတ် မိုရာဗီးယား သို့ သာသနာပြု အဖွဲ့

ဂရိတ်မိုရာဗီးယား၏ ဘုရင်လည်းဖြစ်၊ ထင်ရှားသော မှော်ဆရာကြီးလည်း ဖြစ်သော ရာဇတ်တစ်လွှာက ဘိုင်ဇန် တိုင်အား မိုရာဗီးယန်း (လူမျိုး) များအား ကိုယ်ပိုင် ဘာသာစကားဖြင့် ဟောပြောနိုင်သော ဓမ္မဆရာများ စေလွှတ်ပေးပါရန် မေတ္တာရပ်ခံခဲ့ သောအခါ၊ ဘိုင်ဇန်တိုင် ဧကရာဇ် မိုက်ကယ် (၃) သည် ကွန်စတန်တီနိုနှင့် မက်သိုဒီးယာ့စ် ညီအစ်ကို နှစ်ယောက်ကို ရွေးချယ်ခဲ့ပေသည်။ သူတို့၏ မိခင်မှာ သက်သာလောနိတ် မြစ်ရိုး ဒေသမှ ဆလဘွမ် လူမျိုးဖြစ်၍ ညီအစ်ကိုနှစ်ဦးမှာ အရပ်ဒေသသုံး ဆလဘွမ်ဘာသာစကားကို ကျွမ်းကျင်စွာ ပြောနိုင်ပေသည်။ သာသနာပြုအဖွဲ့သည် ချက်ချင်းလက်ငင်းပင် စီးရီးလစ်စ် စာပေအက္ခရာကို တီထွင်ခဲ့၍၊ ကျမ်းစာနှင့် ဘုရားရှိခိုးများကို ဆလဘွမ် ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုခဲ့ပေသည်။ ဤဆလဘွမ် အသုံးအနှုန်းမှ ဆလဘွမ် အသင်းတော်ဟောင်း၏ မူလအခြေခံ ဖြစ်လာခဲ့ပေသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ၎င်းမှ ဆလဘွမ် အသင်း တော် အဖြစ် ဆင့်ကဲဖြစ်လာ၍ ၎င်းမှ ဘုံ ဘုရားရှိခိုးစာ ဘာသာစာပေအား ရုရှား အော်သိုဒေါ့ အသင်းတော် နှင့် အခြားသော ဆလဘွမ် ခရစ်ယာန် အသင်းတော်များက ဆက်လက် သုံးစွဲလျက်ပင် ရှိပေသည်။ ဆလဘွမ် အရှေ့ပိုင်းနှင့် တောင်ပိုင်းသို့ သာသနာပြုသော အဖွဲ့များမှာ လက်တင်၊ ဂရိ စာပေများထက် ဒေသခံ ဘာသာ စာပေများကို အသုံးပြုခြင်းကြောင့် အကြီးအကျယ် အောင်မြင်မှုကို ရရှိပေသည်။ ဂရိတ် မိုရာဗီးယားတွင်မူ ကွန်စတန်တီနိုနှင့် မက်သိုဒီးယာ့စ် တို့သည် အနောက်ပိုင်း သို့မဟုတ် အသင်းတော်၏ လက်တင်ဌာနခွဲကို ကိုယ် စားပြုသော ဂျာမန် သာသနာပြု အဖွဲ့များနှင့် ပက်ပင်းတိုးခဲ့ပေသည်။ ၎င်းဌာနခွဲများမှာ မြတ်သော ရောမ အင်ပါယာအား ချားလ်မိန်းမှ ထူထောင်ခြင်း ဖြစ်ကြောင်း အသားပေး ကိုယ်စားပြု၍ ဘာသာစကား ယဉ်ကျေး မှု များမှာ တစ်ပြေးညီ တစ်သားတည်း ဖြစ်ရန် (ပင်မ လက်တင် ကိုသာ ဘုံသုံးရန်) တရားဝင် လုပ်ဆောင်ပေ သည်။ သူတို့သည် လက်တင် ဘုရားရှိခိုးစာကိုသာ သုံး၍၊ မိုရာဗီးယားနှင့် ဆလဘွမ်လူမျိုးတို့သည် သူတို့ ပိုင်ဆိုင်သော သာသနာပြုရာ နယ်မြေများ ဖြစ်သည်ဟု သတ်မှတ်ထားပေသည်။

ထိပ်ဆိုင်တိုးမှု (ပဋိပက္ခ) တိုးရင့်လာသောအခါ ညီနောင်နှစ်ဦးမှာ ခရစ်ယာန်များအကြား အသင်းအပင်းကွဲပြဲမှု ကို မလိုလားသောကြောင့် ပုပ်ရဟန်းမင်းအား တွေ့၍ သာသနာပြု နယ်များ၌ သာသနာပြု အဖွဲ့များအကြား ခိုက်ရန် စကားများမှုများမှ ရှောင်ကြဉ်ရန်အတွက် သဘောတူညီမှုကို ရရန် ရောမသို့ ခရီးထွက်ခဲ့ပေသည်။ ကွန်စတန်သည် ရောမရှိ ဘုန်းကြီးကျောင်း တစ်ကျောင်းသို့ ဝင်၍၊ သူ၏ အမည်ကို စီရီးလ် ဟု ပြောင်းခဲ့ပေသည်။ ထိုနာမည်ဖြင့် သူ့အား ယနေ့ သိနေခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ သို့သော် များမကြာမှီ သတင်းပတ်များအတွင်း သူသည် ထိုနေရာ၌ပင် ကွယ်လွန် အနိစ္စ ရောက်ခဲ့ပေသည်။

ပုပ်ရဟန်းမင်း အင်ဒရီးယန်း (၂) က မက်သိုဒီးယာ့စ်အား ဆာမီယန် (ယခု ဆာဗီးယား ရှိ စရင်းမိစကာ မက်ထရို ဗစ်ကာ) ၏ အာဒီဘွဲရှေ့ပွဲ ဘွဲ့ကို ချီးမြှင့်ခဲ့၍၊ မိုရာဗီးယားနှင့် ပင်နီနီးယား ဒေသအားလုံးအား စီရင် ချက်ပိုင်ခွင့်နှင့် ဆလဘွမ် ဘာသာစကား ဘုရားရှိခိုးစာများကို တရားဝင်သုံးစွဲပိုင်ခွင့်ကို ပေးအပ်ပြီး အေဒီ ၈၆၉ တွင် ပြန်လည် စေလွှတ်ခဲ့ပေသည်။ သို့သော် မကြာမှီတွင် သူတို့ညီနောင်အား ပိတ်မန္တကပြုခဲ့သော မင်းသား ရာဇတ်တစ်လွှာ နတ်ရွာစံသွား၍၊ သူ့အား

ဆက်ခံသူက မက်သိုဒီးယာ့စ်အား ထောက်ခံမှု မပြုတော့ချေ။ အေဒီ ၈၇၀ တွင် ဟော်လန် ဘုရင် လူးဝစ်နှင့် သူ၏ ဘွဲ့ရောင်က ရာတိတစ်ဆီဘွန် သံဃာယနာဠိ မက်သို ဒီးယာ့စ်အား အရိုက်အရာမှ ချ၍၊ (၂)နှစ်ကျော်ကျော် ထောင်ထဲတွင် ထားခဲ့ပေသည်။ ပုပ်ရဟန်းမင်း ဂျွန် (၈)က သူ့အား လွတ်မြောက်ရန် စောင်မခွဲသော်လည်း ဆလာနိုဗစ် ဘုရားရှိခိုး စာသုံးခြင်းကို ရပ်တန့်ရန် အမိန့်ချမှတ် ခဲ့ပေသည်။

အေဒီ (၈၇၈) တွင်၊ ဆလာနိုဗစ် စာသုံးမှုဖြင့် မိစ္ဆာအဖြစ် အမှုပတ်ကာ မက်သိုဒီးယာ့စ်အား ရောမသို့ ဆင့်ခေါ် ခဲ့ပေသည်။ ဤအကြိမ်တိုင် ပုပ်ရဟန်းမင်း ဂျွန်သည် လျှောက်လွှဲချက်အား နားလည်သဘောပေါက်ပြီး၊ မက်သိုဒီးယာ့စ်အား အမှု အားလုံးကို ပလပ်ပေးလျက် ပြန်ပို့ပေးခဲ့သည့်အပြင် ဆလာနိုဗစ်စာအား အသုံးပြုရန် လည်း ခွင့်ပြုချက် ပေးလိုက်ပေသည်။ သူ့အား ဆက်ခံသည့် ကယ်ရိုလင်ဂီးယန်း ဘွဲ့ရောင်က ဝစ်ချိန်းက ဆလာနိုဗစ် ဘုရားရှိခိုးစာများကို သုတ်သင်ပစ်၍၊ မက်သိုဒီးယာ့စ်၏ နောက်လိုက်များကိုလည်း အတင်းအကြပ် မောင်းထုတ်ခဲ့ပေသည်။ ဌိုနောက်လိုက် များစွာမှာ ဆလာဗစ် စကားပြော အသင်းတော်အား အသိအမှတ် ပြုပေးသော ဘုရားရှိခိုးယား ဘုရင် ဘောရစ် (အေဒီ ၈၅၂-၈၈၉) ၏ ထံ၌ ခိုလှုံကြသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ ထိုအတောအတွင်းတွင် ပုပ်ရဟန်းမင်း ဂျွန်အား ဆက်ခံသူများမှာ လက်တင်ဘာသာစကား တစ်ခုတည်းကိုသာ သတ်မှတ်သုံးစွဲသော မူကို ကျင့်သုံးခဲ့ပြီး ၎င်းသည် နောက် ရာစုများထိ ကျန်နေခဲ့ပေသည်။

၆-၁ (၂) ဆာ့စ်နှင့် ဘူဂေးရီးယန်းတို့၏ ပြောင်းလဲမှု

မက်သိုဒီးယာ့စ်သည် ဆာ့စ်များအား ဘာသာပြောင်းလဲရန် ဆက်လက် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပေသည်။ ဆလာဗစ် ဘုရားရှိခိုးစာများမှာ တိုင်းပြည်သို့ ဂရိဩဇာလွှမ်းမိုးလာမှုကို ကာကွယ်နိုင် သည်ဟု အမြင်ရှိသော ဘူးဂေး ရီးယား ဘုရင် ဆာ ဘောရစ် (၁)၏ ဖိတ်ကြားချက်ကြောင့် ရှင် ကလီးမင့်၊ ဘူးဂေးရီးယန်း တော်ဝင်မျိုးနွယ်မှ ဖြစ်သော ရှင် နန်းမိ၊ နှင့် ရှင် အင်ဂျလာရတ် မည်သော မက်သိုဒီးယာ့စ်၏ တပည့်တော်များသည် ဘူဂေးရီးယား သို့ ပြန်သွားခဲ့ပေသည်။ အချိန်တို အတွင်းတွင်ပင် စီးရီးလ်နှင့် မက်သိုဒီးယာ့စ်၏ တပည့်တော်များသည် အနာဂတ် ဆလာဗစ် ဘူးဂေးရီးယန်း ဘုန်းတော်ကြီးအား ဂလာဂိုလက်တက်စ် အက္ခရာ Glagolitic alphabet အတွင်းနှင့် သမ္မကျမ်းစာဆိုင်ရာ ပြဌာန်းစာအုပ်တွင်းသို့ ပြင်ဆင် ဖွဲ့စည်းရန် အေဒီ ၈၉၃ တွင် ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့သည် ထို့နောက် ဂရိဘုန်းကြီးများအား နှင်ထုတ်ခဲ့ပြီး ဆလာနိုဗစ် ဘာသာစာပေအား အသင်းတော်၏ တရားဝင် စာပေ သို့မဟုတ် စကားနှင့် နိုင်ငံတော်၏ တရားဝင်ရုံးသုံး ဘာသာစကား အဖြစ် သတ်မှတ် ခဲ့ပေသည်။

၆-၁ (၃) ရုစ်များ၏ ဘဝတာပြောင်းလဲမှု

ဗလာဒီမာ၏ နှစ်ခြင်းခံမှု

ဘုရားရိုးယန်းများ၏ ဘဝတာပြောင်းလဲခြင်း (သာသနာပြောင်းခြင်း)၏ အောင်မြင်မှုသည် အခြားသော အရှေ့ ဘက် ဆလာဗစ်လူမျိုးများသို့ ဘဝတာပြောင်းလဲစေရန် အင်အားတစ်ရပ် တပ်ဆင်ပေးခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။ ရုတ်များမှာ ဘယ်လာရုရှား၊ ရုရှား၊ နှင့် ရုဆင်း (ယူကရိန်း) လူမျိုးများ၏ ရှေးဦးမူလ မျိုးဆက်ပင် ဖြစ်ပေသည်။ အေဒီ ၁၁ ရာစု၏ အလယ်ပိုင်းတွင် ရုရှား၊ ဘုရားရိုးယား၊ ဆာဗီးယား အပါအဝင်ဖြစ်သော ရှေးဦး ဆလာဗစ် ကမ္ဘာသည် ဘိုင်ဇန်တိုင် ခရစ်ယာန် သာသနာသို့ ကူးပြောင်း သက်ဝင်ခဲ့ပေသည်။

အေဒီ ၉၈၉ ခု ကိတ်မှ ဗလာဒီမာ၏ နှစ်ခြင်းခံခြင်းမှာ ရိုးရာအစဉ်အလာနှင့် ရုရှ၏ သာသနာပြောင်းလဲခြင်းကို အတူတကွ ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ထိုနှစ်ခြင်းခံရာ၌ သူသည် ဘိုင်ဇန်တိုင် ဧကရာဇ် ဘက်စယ်လ် (၂)၏ ညီမ ဘိုင်ဇန်တိုင် အိမ်ရှေ့မင်းသမီး အင်နာနှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားကို တစ်ပြိုင်နက် ပြုလုပ်ခဲ့ပေသည်။ သို့သော် လည်း ဤနေ့ရက်မတိုင်မှီ (နှစ်များ) ကပင် ကိတ်မြို့နှင့် ရော်ဂျီယာတို့တွင် ခရစ်ယာန် သာသနာမှာ ပြန့်နှံ့နေပြီးသား အထောက်အထားများ ရှိနေ ပေသည်။

ယခုခေတ်တွင် ရုရှ အော်သိုဒေါ့ အသင်းတော်မှာ အော်သိုဒေါ့ အသင်းတော်များအနက် အကြီးဆုံး အသင်းတော် ဖြစ်ပေ သည်။

(၆-၂) အများကြိုက် လိုက်လျှော ဆင်ခြေမှား တိုက်ဖျက်ရေးဝါဒ

အင်ဒရီး ရုတ်လွတ်၏ သုံးပါးတစ်ဆူ

မူဆလင်များကို ဆန့်ကျင်သော စစ်ပွဲအတွင်း စစ်တပ် အချေအနေမှာ အကြီးအကျယ် ပြောင်းပြန် အချေအနေ များ ဖြစ်ခဲ့သော အေဒီ ၈ ရာစုတွင် အပြန်အလှန် ပုပ်ခတ်မှု (အပြစ်ဆိုမှု)များမှာ အရှေ့ပိုင်း ဘိုင်ဇန်တိုင် ခရစ်ယာန် အသင်းတော်တွင် လှုပ်ရှားမှုတစ်ရပ် အဖြစ် စတင်ခဲ့ပေသည်။ အေဒီ ၇၂၆- ၇၃၀ အတွင်း ဘိုင်ဇန် တိုင် ဧကရာဇ် လီယို (၃) သည် အဆာယူရင်သည် ကွန်စတင်တီနိုဘဲလ် နန်းတော်ကြီး၏ မှန်ဝ ဖြစ်သော ချာလ်စ် ဝင်ပေါက်ပေါ် နေရာယူထားသည် ယေရှု၏ ဆင်းတုအား ဖယ်ရှားရန် အမိန့်ထုတ်ခဲ့ပြီး ထိုနေရာ၌ လက် ဝါးကပ်တိုင်ကို အစားထိုးခဲ့ပေသည်။ ဤဖြစ်ရပ်သည် ခရစ်တော်၏ မိသားစုဝင်များ၊ ခရစ်ယာန် သူတော်စင်များ နှင့် သမ္မကျမ်းပါ ရှုခင်း မြင်ကွင်းများအား ရုပ်ပုံဖြင့် ကိုယ်စားပြုတင်ပြခြင်းအား ပိတ်ပင်တားမြစ်ချက် အမိန့် ချမှတ်ပြီး နောက်ဆက်တွဲ ဖြစ်လာခြင်းပင်။ အနောက်တိုင်းမှ ပုပ်ရဟန်းမင်း ဂရီဂိုရီ (၃)က ရောမ၌ သံဃာယနာ နှစ်ကြိမ်ပြုလုပ်၍ လီယို၏ ဆောင်ရွက်မှုများကို ပြစ်တင်ရှုံ့ချခဲ့ပေသည်။ အေဒီ ၇၅၄ တွင် လီယို၏ နယ်ပယ်များမှ ဟိုက်ရီယာ အများကြိုက် လိုက်လျှော ဆင်ခြေမှားကို ရှုံ့ချသည့် သံဃာယနာကြီးက ဆင်းတုတော် ရိုးရာ (ရုပ်ပုံလွှာ၊ ဆင်းတုအား မြင့်မြတ်သည်ဟု သတ်မှတ်သော ရိုးရာ ယဉ်ကျေးမှု) မှာ ခရစ်ယာန်၏ မူရင်းမဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် မိစ္ဆာအယူ သာဖြစ်သည်ဟု ချမှတ်ခဲ့ပေသည်။ ဤလှုပ်ရှားမှုက များစွာသော ခရစ်ယာန် အသင်း

တော်၏ ရှေးဦးကျသည့် အနုပညာ လက်ရာများကို ဖျက်ဆီးခဲ့ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ သမိုင်း ဝင် အနုမာန လက်ရာများ ဆုံးရှုံးခဲ့ရပေသည်။ အများကြိုက်လိုက်လျှော့ တိုက်ဖျက်ရေး လှုပ်ရှားမှုသည် နောက် ပိုင်း အေဒီ ၇၈၇ ခု ၇ ကြိမ်မြောက် အသင်းတော်ပုံစံ သံဃာယနာကြီး၌ ၎င်းကို ၎င်းပင် မိစ္ဆာအယူ ဖြစ်သည်ဟု ဖွင့်ဆိုခဲ့သည်။ သို့သော် အေဒီ ၈၁၅ နှင့် ၈၄၂ စပ်ကြားတွင် အနည်းငယ် ပြန်လည် စုစည်း လှုပ်ရှားခဲ့ပေသည်။

(၆-၃) ဘုန်းကြီးရဟန်း ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေး လှုပ်ရှားမှု

ကလန်မ်နီမှ ခရစ်ယံဘုရားကျောင်း မြင်ကွင်းတစ်ခု

အေဒီ ၆ ရာစုမှ စ၍ နောက်ပိုင်းတွင် အနောက်တိုင်းမှ ခရစ်ယာန် ဘုန်းကြီးကျောင်းအများစုမှာ ဘင်နစ်ဒက်တင် ပုံစံအတိုင်း ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။ ပိုမိုတင်းကျပ်သော သစ္စာပြုခြင်းများကို ချမှတ်လျက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲသော ဘင်းနစ် ဒက်တင် ဥပဒေသ တစ်ခုကို မွေးစားခဲ့သည်။ ကလန်မ်နီမှ ခရစ်ယာန် ဘုရားကျောင်းမှာ အေဒီ ၁၀ ရာစု၏ နောက်ပိုင်းတွင် အနောက်တိုင်း ကျောင်းတော် ဝါဒ၏ အသိအမှတ်ပြု ဦးစီးဦးဆောင် ဖြစ်လာခဲ့ပေသည်။ ကလန်မ်နီကျောင်းမှ ဘုန်းကြီးများ၏ အရည်အသွေး မြင့်မားမှု အကျိုးဆက်မှ သူတို့သည် နိုင်ငံတကာ အဆင့်မှီ နိုင်ငံရေး ကျွမ်းကျင်သူများ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ၎င်းသည် ဥရောပတွင် ခမ်းနားကြီးကျယ်ဆုံး၊ ဂုဏ်သက္ကာ အရှိဆုံး၊ အပြည့်စုံဆုံး ဝိဇ္ဇာ သိပ္ပံ ကျောင်းတော် ဖြစ်လာခဲ့ပေ၍။ ၎င်းက ကြီးမား ကျယ်ပြန့်သော ကိုယ်ထည်ကို ဖန်တီး၍၊ ထိုကိုယ်ထည်တွင် ကလန်မ်နီ ဘုန်းတော်ကြီးအား လက်ထောက် အဖြစ် အမှုထမ်းရန် သိလိုသည်များကို ဖြေကြားပေးရန် လွှတ်တော်ခွဲပုံစံ ဌာနခွဲ ကွပ်ကဲသူများ ပါဝင်ခဲ့ပေသည်။ လူသာမန်များနှင့် ဘုန်းကြီးများမှ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း မရှိစေရဘဲ၊ ပုပ်ရဟန်းဆိုင်ရာ တစ်ခုတည်း၌သာ တာဝန်ရှိစေသော ကလန်မ်နစ် ဆော်ဩ မှုသည် နော်မန် အသင်းတော်ပေါ်၌ အသက်ဝင်လွှမ်းမိုးမှု တစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။ ကလန်မ်နစ် အသင်းတော်၏ သြဇာတက္ကိမ စန်းထသော ကာလမှာ အေဒီ ၁၀ ရာစု၏ ဒုတိယ ထက်ဝက်မှ စ၍ ၁၂ ရာစု အစောပိုင်း ကာလ ထိ ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။

အခြားသော ဘုန်းကြီးရဟန်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဒီလိုင်းတစ်ခုမှာ စစ်စတာစီယင် လှုပ်ရှားမှု **Cistercian Movement** နှင့်အတူ ပေါ်ပေါက် လာခဲ့ပေသည်။ ပထမ စစ်စတာရီယင်း ဘုန်းကြီးဝါဒကို အေဒီ ၁၀၈၉ တွင် စီတီအေဘွက် ဘုန်းကြီးကျောင်း **Cîteaux Abbey** ၌ မိုလက်စ်မီမှ ရောဘတ်က တည်ထောင်ခဲ့ပေသည်။ ခရစ်ယာန် ဘဝ၏ အဓိက အချက်သည် စိန့် ဘင်နက်ဒက် ဥပဒေ၏ အရှိအတိုင်း စောင့်ထိန်းခြင်း တစ်ခုအဖြစ် အမြတ်ထွက်ခဲ့ပေသည်။ စိန့်ဘင်နက်ဒက် လက်ထက် အတိုင်း တစ်သွေမတိမ်း ဘဝကို ပြန်လည် ဖော်ထုတ် ရန် ကြိုးစားခဲ့သော ဘင်နက်ဒက်တင်များသည် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးခြင်း များကို ငြင်းဆန် သလိုသာ ကြံရပေသည်။ အမှန်မှာ များစွာသော အချက်များတွင် သူတို့သည် ၎င်း၏ စည်းကမ်းတင်းကျပ်မှု

အား ကျော်လွန်သွားခဲ့ပေ သည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းမှ အထူးခြားဆုံးသော မူမှာ ကာယလုပ်သားများကို အမြတ်ထွက်စေ ခဲ့၍၊ အထူး သဖြင့် စစ်တတစီယင် ဘဝ၏ အထူးဖတ်ကောင်ဖြစ်သည့် လယ်ယာလုပ်ငန်းသို့ သက်ခဲ့ပေသည်။

ကလိုင်ပေါက်မှ စိန့် ဘားနာ့ဒ် **Bernard of Clairvaux** (အလယ်ခေတ် အလင်းတော်ဆောင် စာမူမှ)

ကလိုင်ပေါက်မှ စိန့်ဗားနာ့ဒ်၏ လှုံ့ဆောင်မှုအားဖြင့် စစ်တတစီယန်များသည် အလယ်ဥရောပတွင် နည်းပညာ များ စိမ့်ဝင်စေသည့် ပင်မတပ်မဟာများ ဖြစ်လာခဲ့ပေသည်။ အေဒီ ၁၂ ရာစု အဆုံးပိုင်းတွင် စစ်တတစီယန် ရုံးခွဲ (လွှတ်တော်) ပေါင်း ၅၀၀ ရှိ၍၊ အေဒီ ၁၃ ရာစုတွင် နောက်ထပ် ရာနှင့်ချီ၍ ပိုမိုလာခဲ့သည်။ ၎င်း၏ အမြင့်ဆုံး ကာလမှာ အေဒီ ၁၅ ရာစုဖြစ်ကာ၊ ရုံးခွဲ (လွှတ်တော်) ပေါင်း ၇၅၀ နီးပါးရှိသည်ဟု ထုတ်ပြန်ခဲ့ပေသည်။ အများစုမှာ သဘာဝ အရိုင်းလူမျိုးများ ဒေသများ၌ ဆောက်လုပ်ခဲ့ကာ ဥရောပ၏ ထို ထည်းထည်း ဖြစ်နေသော နေရာများအား စိုက်ပျိုးစီးပွားရေး အဓိက ဇုံများ ဖြစ်လာအောင် ဆောင်ကြဉ်းခဲ့ပေသည်။

(၆-၄) ဖုန်းတောင်းယာစကော ဝိုဏ်း

တတိယအဆင့် ကျောင်းတော်ဝါဒီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးမှာ မင်ဒီကင့် (ဖုန်းတောင်း ယာစကော) အုပ်စုများ တည် ထောင်ခြင်းကို ဆောင်ကြဉ်းပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဒေသစာရီရဟန်းများ အဖြစ် သိသော ဖုန်းတောင်းယာစကော ရဟန်းများမှာ ဝိနည်းပညတ်ချက်ရှိသည့် ဘုန်းကြီးကျောင်းများ၌ နေထိုင်သော ဘာသာ ရေး အသိုင်းအဝိုင်း အဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်ပေသည်။ သို့သော် သူတို့သည် ဘုန်းကြီးကျောင်းများတွင် တသီး ပုဂ္ဂလ ကျင့်ဆောင်နေခြင်းထက် လူထုတွင်း ခရစ်ယာန် သာသနာပြုခြင်းကို ပို၍ ဇောင်းပေးကြပြီး၊ တရားဟော ပြော ခြင်း၊ သာသနာပြု မက်ရှင်းများ လှုပ်ရှားခြင်း၊ အလှူဒါနနှင့် ရိုကျိုး ဂါဝရရှိစေခြင်းတို့ ကဲ့သို့ ရိုးရာ ယဉ်ကျေးမှု များကို သွန်သင်ခြင်းကဲ့သို့ပညာရေး ဝန်ဆောင်မှုပြုခြင်းများကို ဆောင်ရွက်ကြပေသည်။ ၁၂ ရာစု၏ အစပိုင်း တွင် ဖရန်စစ်ကင် အုပ်စုအား စိန့်ဖရန့်စစ်၏ နောက်လိုက်များက တည်ထောင်ခဲ့ပေသည်၍ ထို့ နောက်ပိုင်းတွင် ဒိုမင်နီကင် အုပ်စုအား စိန့် ခွန်မနစ်မှ စတင်ခဲ့ပေသည်။

(၆-၅) ဘိသိက်ပေးခြင်းဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှု

ကင်နိုင်းဆာ ဂိတ်ဝမှ ဟင်နရီ (၄) (ဩဂုတ် ၉၅၅ ဟောဒင်)

ဥရောပ အလယ်ခေတ်တွင် ဘီသိက်ပေးခြင်းဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှု Investiture Controversy သို့မဟုတ် ရာထူးတင်ပေးမှုဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုသည် ဓမ္မစရိယများနှင့် ဘာသာဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်အား တို့ကြား သိသာ ထင်ရှားသော ပဋိပက္ခ တစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ၎င်းသည် အေဒီ ၁၁ ရာစု ၌ ရောမ (ရိုမန်) အသင်းတော်မြတ်မှ ဟင်နရီ (၄) နှင့် ပုပ်ဂရီဂိုရီတို့အကြား မည်သူက ဘွဲ့ရောင်းများကို ခန့်အပ်မည် (ဘီသိက်သွန်းပေးမည်) ဆိုသည်စပ်လျဉ်း၍ အငြင်းပွားမှု တစ်ခုမှ စတင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ဘီသိက်သွန်းနေရာချပေး၏ အဆုံးတွင် အင်ပါယာ၏ အာဏာအား စွက်ဖက်လာခြင်းနှင့် ဆွေကြီးမျိုးကြီးများက အသင်းတော်၏ အကျိုးအတွက် ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးကို စိတ်သန်လာခဲ့ပေသည်။

ဘွဲ့ရောင်းများက သူတို့ဘွဲ့ရောင်းများနှင့် ဆက်နွယ်ပိုင်ဆိုင်သည့် မြေများမှ အခွန်များကို သိမ်းဆည်းခဲ့ပေသည်။ မျိုးရိုးလိုက် မြေပိုင်ခဲ့သော ဆွေကြီးမျိုးကြီးများက ထိုမြေများကို သူတို့၏ မိသားစုအတွင်း၌ပင် လက်ဆင့်ကမ်း အမွေပေးကြပေသည်။ သို့သော်လည်း ဘွဲ့ရောင်းများတွင် တရားဝင် သားသမီးဟူ၍ မရှိသောကြောင့် ဘွဲ့ရောင်း တစ်ပါး အနိစ္စရောက်လျှင် ဆက်လက် အမွေရပိုင်ခွင့် ရှိသူသည် မည်သူဖြစ်ကြောင်း နေရာချပေးရန်မှာ ဘုရင်၏ အခွင့်အာဏာပင် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဘုရင်သည် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုများတွင် ဆွေကြီးမျိုးကြီးများ၏ အမွေစားများနှင့် သားမယားများတို့ကို ကျော်၍ ပိုင်ဆိုင်မှုဩဇာအား ကာကွယ်နိုင်ရန်မှာ အခွင့်အရေး အနည်း ငယ်သာ ရှိနေချိန်တွင်၊ ဘွဲ့ရောင်းများ၏ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုများကို ထိန်းသိမ်းပိုင်ခွင့်မှာ အပြည့်အဝ ရရှိခဲ့ပေသည်။ ဘုရင်သည် သူနှင့်ရင်းနှီး စောင့်ရှောက်လိုသော မိသားစုများအတွင်း မိသားစု အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ဘွဲ့ရောင်းများကို နေရာချပေးခဲ့ပေသည်။ အကယ်၍ ဘွဲ့ရောင်း လစ်လပ်သော နေရာများတွင် ဘွဲ့ရောင်းတစ်ပါး ခန့်အပ်ပြီးချိန် အထိ ဘုရင်က မြေခွန်များကို သိမ်းဆည်း၍ ထိုဝင်ငွေများကို ပြန်ပေးရန် ဥပဒေသ ရှိခဲ့သည်။ သို့သော် အခွန် ပြန်ပေးမှုများမှာ ဖြစ်တောင့်ဖြစ်ခဲ ဖြစ်၍ လူသိရှင်ကြား အငြင်းပွားစရာ တစ်ရပ်ဖြစ်လာခဲ့ပေသည်။ လစ်လပ် သော (ဘွဲ့ရောင်း) စီရင်စုများအတွက် နေရာ ရေးများသာမက စီမိုနီ **simony** ကဲ့သို့ အခြားသော ကျင့်ကြံမှု များနှင့် ပတ်သက်သည့် ဖြစ်နိုင်ချေ ရှိသော ချစားမှုများ (လာဘ်စားမှုများ)ကြောင့် အသင်းတော်သည် ဤ ဘီသိက်တင်ပေးခြင်း အစဉ်အလာကို အဆုံးသတ်ချင်လာပေသည်။ ဘီသိက်တင်ပေးမှုဆိုင်ရာ ချေဖျက်ခြင်းသည် အသင်းတော်၏ ရဟန်းတော်များဆိုင်ရာ ကိုယ်ထည်အား ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန်၊ လူမှု ဝတ်တရားအား ပိုမို ကောင်းမွန်စေရေး ဆောင်ကြဉ်းပေးရန် ရည်သန်ခြင်း၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။

ပုပ်ရဟန်းမင်း ဂရီဂိုရီ (၇)က **ဒက်ခ်တုံးကူ့စ် ပစ်ပီးစ်** အား သတ်မှတ်ခဲ့၍၊ ၎င်းတွင် ပုပ်ရဟန်းမင်း တစ်ပါးတည်း ကသာ ဘွဲ့ရောင်းများအား ခန့်အပ် ဘီသိက်ပေးနိုင်သည်။ သို့မဟုတ် သိက္ခာချ ထုတ်ပါယ်နိုင်သည် သို့မဟုတ် သူတို့အား အခြားသော စီရင်စုများသို့ ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သည် ဟု ထုတ်ပြန်ခဲ့ပေသည်။ ၎င်းကို ဟင်နရီ (၆)က လက်မခံ ဖီဆန်ခဲ့၍ အသင်းတော်ဝင်အဖြစ်မှ နုတ်ထွက်ကာ ထိုမှ နယ်စား တော်လှန်ရေး (ဗဟို အမိန့်ကို လက် မခံသော တော်လှန်ရေး) သို့ ဦးဆောင်ခဲ့ပေသည်။ တော်လှန်မှုနှင့် ဘီသိက်ပေးမှုဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခမှာ ဆက်လက် တည်ရှိနေသော်လည်း၊ တောင်ပေါ် (အယ်လ်ပိုင်း)ဒေသ နှင်းတောထဲတွင် ဖိနပ်မပါဘဲ၊ သိုးမွေးအပေါ်ရုံကို ဝတ် လျက် ဇတ်လမ်းဆန်သည့် လူသိရှင်ကြား အာပါတ်ဖြေပြီးနောက် နောက်ဆုံးတွင် ဟင်နရီသည် အကြွင်းမဲ့ အာဏာပိုင်စိုး (ဗဟိုချုပ်ကိုင်) ရေးမှုကို လက်ခံလာခဲ့ပေသည်။ အလားတူပင်၊ အင်္ဂလန်၌၊ ဘီသိက်တင်ပေးမှုနှင့် သင်းအုပ်ဆရာ လစ်လပ်နေသော ကာလအတွင်း အသင်းတော်နှင့် သက်ဆိုင်သည့် အခွန်များကို ဘုရင်က ကောက်ခံမှုပေါ် ဘုရင် ဟင်နရီ (၁)နှင့် စင်တာယူရီ ဂိုဏ်းချုပ် စိန့် အင်ဆဲလ်မ် **St.**

Anselm တို့အကြားတွင် ပုံစံတူ အချေအတင်မျိုး ဖြစ်ပွားခဲ့ပေသည်။ အင်္ဂလိပ် အငြင်းပွားမှုအား **လန်ဒန်-သဘောတူညီချက် ၁၁၀၇** အားဖြင့် ဖြေရှင်းလိုက်ပြီး၊ ထိုဦးဖော်ပြသည်တွင် ဘုရင်သည် ဘွဲ့ရောင်းများအား (ဆွေကြီးမျိုးကြီးများတွင်း၌) ခန့်အပ်ပိုင်ခွင့်ကို စွန့်လွှတ်လိုက်သော်လည်း သူတို့၏ ရွေးကောက်မှုများတွင် အာဏာပိုင်တို့ထံကျမ်းသစ္စာ ကျိန်ဆို မှုမှာ လိုအပ်ကြောင်း ဆက်လက် တည်ရှိခဲ့သည်။ ဤသည် ပိုးထိုးလောက်ကိုက် သဘောတူညီချက်၏ **Concordat of Worms** ပုံစံတစ်ခုမျှ ဖြစ်၍၊ ၎င်း၏ ဖြေရှင်းမှုမှာ ဧကရာဇ်နှင့်ဆိုင်သော ဘိသိက်တင်ပေးခြင်း ဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုအား၊ လောကီ အာဏာပိုင်များက ထိမ်းချုပ်နိုင်ခြင်း အချို့ကို ကန့်သတ်ထား သော် လည်း၊ ဘွဲ့ရောင်းများအား ရွေးချယ်ခြင်းနှင့် သူတို့၏ကျောင်းတော်ဆိုင်ရာ ပြဌာန်းချက်များကို (ကျောင်းတွင်း ဥပဒေများကို) လောကီ အာဏာပိုင်များက သတ်မှတ်အတည်ပြု ခွင့်ရှိပေသည်။ သဘောတူညီချက်၏ သင်္ကေတ လက္ခဏာ အဖြစ် သူတို့၏ အရပ်သား အာဏာပိုင်များနှင့်အတူ ခန့်အပ်နေရချထားသော ဘွဲ့ရောင်းများကို အမှတ် သင်္ကေတ “လှံတံ” ဖြစ်၍၊ အသင်းတော်မှ ခန့်အပ်သော သူတို့၏ နာမ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များနှင့် အတူ ဘွဲ့ရောင်းများကို အတွက် သင်္ကေတမှာ လက်စွပ်နှင့် တောင်ဝှေး ဖြစ်ပေသည်။

(၆-၆) သူကောင်းပြုခြင်း (သိဒ္ဓိတင်ပေးခြင်း)

အလယ်ခေတ်မှ မြင့်မြတ်သော လူတန်းစားမှာ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာမှ ဖြစ်လာခဲ့ပေသည်။ အလယ်ခေတ် အစောပိုင်း ကာလ ဘုရင်တစ်ပါးသည် သူရဲကောင်းတို့၏ တံဆိပ်ကို ချိတ်ကပ်ထား၍ သူ၏အောင်မြင်ခဲ့သော စစ်ပွဲများ အတွက် ဖော်ဆောင်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ အလယ်ခေတ် တိုးတက်လာသောအခါ၊ ထိုစနစ်မှာ ရေမြေသခင်နှင့် တာဝန်ဝတ္တရားတို့အား ဖော်ဆောင်သော အမှတ်သညာ အဖြစ် ဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့ပေသည်။ ခရစ်ယာန် သာသနာအား ဒေသမူလလူမျိုး မြင့်မြတ်သူများက လက်ခံလာသောအခါ၊ ထိုမျိုးရိုးမှ ဆင့်သက်လာသည့် အသင်းတော်ပိုင် မြေများနှင့် ဘုန်းကြီးရဟန်းများအား စစ်ဥပဒေများနှင့် အမှုပတ်ခြင်း ပဋိပက္ခများမှ ကာကွယ်ရန် အသင်းတော် က နည်းလမ်းရှာဖွေလာခဲ့သည်။ အေဒီ ၁၁ ရာစု အစောပိုင်းတွင် ပဋိပက္ခများမှ ကင်းရန် ဘုန်းကြီးရဟန်းများနှင့် တောင်သူလယ်သမားများကို ကျေးရွာ အသိုင်းအဝိုင်း (ဘုရားသခင်၏ ငြိမ်းချမ်းရေး) ဟု အပ်နှင်းခဲ့ပေသည်။ မကြာမှီပင် စစ်သူရဲကောင်း လူကျော်အုပ်စုက ၎င်းကိုယ်၎င်း “သန့်စင်မွန်မြတ်သူများ” အဖြစ် ခံယူလာခဲ့သည်။ ဥပမာ အားဖြင့် ဘာသာရေးနေ့များတွင် စစ်တိုက်ခြင်းအား ပိတ်ပင်တားမြစ်ခြင်းများပင် ဖြစ်၏။ ၎င်းကို “ဘုရား သခင်၏ စစ်ရပ်စဲခြင်း” ဟုခေါ်ပေသည်။ စစ်သူရဲကောင်းများ အလယ်၌ ဂုဏ်ပေးလေးစားမှုများ အားသာလာ ခြင်း ဟူသည့် သူရဲကောင်း အယူအဆမှာ ဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့ပေသည်။ ကရူးဆိတ်စစ်ပွဲ ဖြစ်ပေါ်လာသောအခါ၊ သူရဲ ကောင်းများ၏ မြင့်မြတ်သော အဖွဲ့များကို ထူထောင်လာကြသည်။ သူတို့က သူတို့ကို သူတို့ ထင်မြင်ကြသည်မှာ စပိန်၊ အီတလီ၊ မြင့်မြတ်သော မြေနှင့် အရှေ့ ဥရောပမှ ရှေ့ဟောင်းလူများ သိပ်သည်းရာနေရာများတွင် ဖွံ့ဖြိုး လာသော မူဆလင်များကို ဆန့်ကျင်၍ ခရစ်ယာန် သာသနာအား ကာကွယ်ရန် ဘုရားသခင်မှ ဆင့်ခေါ်ခံရခြင်း ဖြစ်သည် ဟူ၍ပင်။